

Petr Janeš: Spisovatel a novinář Edvard Valenta po roce 1945
(posudek diplomové práce)

Téma předložené diplomové práce je v úvodu upřesněno v tom smyslu, že hlavní pozornost bude věnována Valentově publicistice a žurnalistické činnosti mezi lety 1945–1948, tj. období, kdy redigoval Dnešek, působil ve Svobodných novinách a patřil k výrazným oponentům komunistického tisku. Tomu pak odpovídají pasáže a podkapitolky věnované obecně situaci periodického tisku za Třetí republiky, Dnešku, SN a poté i vybraným Valentovým článkům, jichž autor napočítal za uvedené období zhruba stovku (Janešem sestavnou Valentovu článkovou bibliografií elektronická verze DP, kterou posuzuji, neobsahuje, což je škoda – předpokládám však, že je součástí výtisku). Autor věnuje pozornost některým polemikám, do nichž byl Valenta zapojen, a cituje z textů jeho oponentů. V krátkých podkapitolkách ukazuje, k jakým tématům a jakým způsobem se Valenta ve svých podepsaných příspěvcích vyjadřoval. Samotná charakteristika Valentovy publicistiky je cenná, avšak příliš stručná, nevyužita zůstala možnost porovnání s předválečnou autorovou žurnalistikou, analýza vybraných témat v třetirepublikovém kontextu apod.

Kromě centrálních kapitol věnovaných publicistice shrnuje předložená práce ještě různorodé biografické informace k Valentovým poválečným osudům, a to z několika zdrojů: publikovaných pamětí (A. C. Nor, O. Scheinpflugová), z rozhovorů nebo z korespondence s pamětníky a z jejich výpovědí v novinách či v rozhlase (sám Valenta, Valentovy děti, V. Havel) a z archivních materiálů. Také zde bychom přivítali rozpracování vybraných témat. Ocenění zaslouží, že při svých archivních rešerších vykročil autor z běžného koridoru oborových archivních pramenů (LA PNP) a vytěžil také Archiv bezpečnostních složek a Národní archiv (soudní spisy). Informace, které autor tímto způsobem shromáždil, nově ukazují nebo přinejmenším upřesňují některé etapy Valentova života (zejména asi vyšetřování v období 1948–1949); svou cenu má DP také jako „svodka“ tiskových a literárních pramenů na valentovské téma.

S memoáry autor místy zachází způsobem, který je riskantní: důvěřuje jim až příliš. Paměti patří mezi historickými prameny k nejproblematictější, což se ukazuje hned na první stránce – podle A. C. Nora se sice mohl J. Hájek o „Zeleném světle“ vyjádřit v superlativech, podíváme-li se však na jeho recenzi z LtN 1956, nacházíme hodnocení významně zdrženlivější (LtN 1956, č. 53, s. 4). Podobný úkrok k vedlejším pramenům či zdrojům informací nalzáme i jinde, např. roli odpovědného redaktora není asi nutno vykládat podle fejtonu Karla Čapka, namísto by bylo vyjít z tiskové legislativy platné od roku 1862 a s ní spojené vydavatelské praxe (např. práce J. Hrabánka). Někde tyto okrajové prameny či přeceněné vedlejší okolnosti autora zavádějí, např. propuštění V. Černého z UK až v roce 1951 nelze jistě vykládat jako důsledek jeho málo konfliktního postoje ke komunistické rétorice – zde by byl namísto

komplikovanější pohled na politické a kulturní programy 40. let 20. století, než jaký se prozrazuje v předložené DP. Její poznávací hodnotě nepřidávají ani prvky publicistického stylu („tepat zlořády“ apod.).

Rozsahem i shromážděním řady pozoruhodných informací splňuje předložená práce nároky kladené na DP. Doporučuji ji k obhajobě a podle jejího průběhu navrhuji hodnocení velmi dobře nebo dobře.

Pavel Janáček,
ÚČL AV ČR

9. 9. 2012